

32 факти про трагедію

- **50 мільйонів кюрі**

Аварія на ЧАЕС сталася 26 квітня 1986 року. Загальний викид радіоактивних матеріалів – 50 млн кюрі. Це еквівалентно 500 атомним бомбам, які скинули на Хіросіму.

- **Аварія фарбувала очі**

Після НП стовп диму від продуктів горіння досягав десятків метрів у висоту, а 90% ядерного палива ЧАЕС опинилося в атмосфері Землі. Рівень радіаційного забруднення навколо станції в перші дні аварії був настільки високий, що у ліквідатора Володимира Правика, який прибув на місце одним з перших, колір очей змінився з карого на блакитний.

- **Гобелен**

Для очищення потрібні тисячі років, а гобелен про Зону висить в залі ООН в Нью-Йорку.

- **Долетіло до Америки**

Радіоактивна хмара, що утворилася після аварії, накрила велику частину Європи і дійшла до східного узбережжя США. Першими в світі тривогу забили 27 квітня на шведській АЕС, за 1100 км від ЧАЕС, виявивши радіоактивні частинки на одязі співробітників. А на початку травня 1986 року в Ірландії пройшли радіоактивні дощі.

- **Рудий ліс**

Сосновий ліс, що прилягає до ЧАЕС, прийняв на себе найбільшу дозу радіації – дерева загинули і стали буро-червоного кольору через півгодини після вибуху.

- **Радіаційні мутанти**

Після катастрофи людей лякали історіями про мутації, викликаних радіацією: тварин із зайвими головами, мордами і лапами. За даними вчених, кількість мутацій дійсно зросла, але не набагато.

- **Удар по Білорусі**

Близько 70% радіаційного забруднення прийшлося на Білорусь, яка втратила через це більшість сільгоспугідь і зазнала понад \$ 200 млрд збитків.

- **Гарячі точки зони**

До первісного стану територія не повернеться найближчі 48 тис. років. У деяких місцях рівень радіації вже не такий високий, однак все ще існують "гарячі точки" з високою концентрацією радіоактивних речовин. Переважно це токсичні сполуки

цезію і стронцію. Вони можуть проникнути до кісток, зубів і тканин людини і тварин, завдаючи шкоди здоров'ю.

- **200 тисяч в евакуацію**

Через аварію влада провела одну з наймасштабніших евакуацій населення в мирний час. Вже через 36 годин після НП почалося відселення мешканців міста Прип'ять, розташованого за 3 км від ЧАЕС. Загальна кількість евакуйованих людей становила 200 тисяч. До списку населених пунктів, котрі підлягали до обов'язкового відселення, потрапили понад 70 міст, сіл і селищ.

- **600 000 ліквідаторів**

У перші два роки після катастрофи в ліквідації її наслідків брали участь 240 тис. осіб. А за весь час – близько 600 тисяч.

- **Друга пожежа**

Через місяць після вибуху реактора, 23 травня 1986 року, на ЧАЕС сталася пожежа. Для ліквідації загоряння було потрібно до 8 годин, участь взяли 268 пожежників, частина з яких отримала значні дози опромінення. Пожежа була суворо засекречена наказом Михайла Горбачова і стала відома широким масам тільки після розвалу СРСР.

- **Свинець і уран**

За різними оцінками, крім радіоактивних речовин, в результаті вибуху в навколишнє середовище потрапило 250 тисяч тонн токсичного для живих організмів важкого металу – свинцю. Крім цього, перед аварією в реакторі знаходилося близько 180 тонн ядерного палива (діоксиду урану), з яких до атмосфери, за різними оцінками, потрапило до 30%.

- **Зона на три Києва**

Площа зони відчуження – 2600 кв. км в Київській і Житомирській обл. На такій площі можуть "поміститися" три Києва.

- **Чотири чи двісті?**

Точна кількість постраждалих від чорнобильської катастрофи досі невідомо. У перші дні на ЧАЕС загинули 38 осіб – більшість від гострої променевої хвороби. За даними ВООЗ, кількість смертей від раку, викликаного катастрофою, варіюється від 4 тис. до 9 тис. Міжнародна організація "Грінпіс" вважає ці дані заниженими в рази і призводить свою цифру – до 200 тисяч смертей.

- **Ручний лис Семен**

У Прип'яті живе ручний лис Семен, якого підгодовують туристи. Завдяки своїй комунікабельності Семен – зірка соцмереж.

- **Пробували повернутися**

2012 року 35 колишніх жителів Чорнобиля звернулися до влади з відкритим листом дозволити повернутися їм до рідних домівок, на які у них є право власності. Чиновники тоді відповіли, що закон забороняє навіть колишнім жителям повернення на забруднені території, і відмовили в проханні.

- **131 безстрашний**

У зоні відчуження станом на сьогодні живе 131 самосел. До них в гості їдуть туристи з усього світу.

- **Арка знизилася фон**

Рівень радіації біля спорудженої минулого року Арки, що накрила реактор, який вибухнув 1986-го, знизився більш ніж в 10 разів. В цілому по зоні відчуження фон знизився в 2-3 рази і становив 7-15 мілірентген на годину замість колишніх 20-40 (при нормі 20). На повне очищення зони необхідно 24 тисячі років.

- **Укриття-рекордсмен**

"Укриття-2", або Арка, яка накрила старий саркофаг 4-го реактора – найбільше в світі пересувна споруда. Будівництво обійшлося в 2 млрд євро.

- **Туристів все більше**

- **Ніч в зоні – 200 грн**

У червні минулого року прямо в центрі Чорнобиля в приміщенні колишнього гуртожитку "Полісся" відкрили готель-хостел для туристів. Готель розрахований на 100 місць. Доба проживання – 200 гривень, а замовляти номер потрібно через Держагентство з управління зоною відчуження. У номерах є телевізори, душ і навіть Wi-Fi.

- **Чорнобильська зона дуже популярна серед туристів.** Тільки за минулий рік там побувало 3520 делегацій, або 49 758 осіб, що на 35% більше, ніж 2016-го. Частка іноземних туристів – 70%, а географія гостей – 114 країн. Найчастіше подивитися на наслідки аварії їдуть з США, Британії, Німеччини та Польщі. Але є туристи навіть з Японії та Австралії.

- **Чорнобильський Ілліч**

Один з останніх пам'ятників Леніну досі стоїть безпосередньо в самому Чорнобилі. Самосели просять владу не зносити їх Ілліча.

- **Небезпечний метал**

Техніка, яка залишилася після аварії, частково була порізана на металобрухт, і після дезактивації метал вивозили на чисту територію поза зоною. Як повідомляли нам в Прип'ятській прокуратурі, все ж був випадок, коли автомобіль вивозив метал

без необхідних документів і дозиметричного контролю. Також були спроби вивезти і небезпечну деревину, щоб продати її на приватні пилорами.

- **Зону зняли в кліпі**

У зоні відчуження останніми роками модно знімати кліпи. Справжній фурор викликав кліп легендарної британської групи Pink Floyd на інструментальну композицію Marooned, знятий в тому числі в покинутій Прип'яті. За перші три дні кліп подивилися більше 500 тис. осіб, а всього у відео більше 20 млн переглядів.

- **Енергія сонця**

У січні 2018 року закінчилося будівництво невеликої сонячної електростанції потужністю 1 мегават. Вона складається з 3800 фотоелектричних панелей, встановлених на площі 1,6 га всього за сотню метрів від колишнього реактора Чорнобильської АЕС. Станція здатна забезпечити електрикою 2 тисячі міських квартир.

- **ЧАЕС у відеоіграх**

Серія відеоігор "Сталкер" зробила Чорнобиль і події навколо нього знаменитими на весь світ і стала культовою. За різними оцінками, було продано від 4 до 8 млн копій гри.

- **Аварія та творчість**

До теми Чорнобиля неодноразово зверталися в своїй творчості найрізноманітніші музиканти. "Скрябін" 2000 року записали трек "Чорнобиль Форева", італієць Адріано Челентано ще 10 років тому заспівав пісню "Бачити сні в Чорнобилі", а київський гурт Онука минулого року записав міні-альбом Vidlik, присвячений подіям на ЧАЕС.

- **"Дуга" для ракет**

Одна з найпопулярніших визначних пам'яток Зони – "Дуга ". Це радянська радіолокаційна станція для системи раннього виявлення пусків міжконтинентальних ракет.

- **Гобелен в ООН**

Гобелен "Чорнобиль" площею 40 кв. м знаходиться в залі ООН в Нью-Йорку. Його виткав білоруський художник Олександр Крищенко.

- **Серіал про катастрофу**

Студія НВО, яка подарувала світу серіал "Гра престолів", зараз знімає міні-серіал "Чорнобиль", який розповість безпосередньо про день, коли сталася аварія. У серіалі зіграють такі зірки, як Стеллан Скарсгард ("Німфоманка", "Тор", "Розумниця Вілл Хантінг") і Емілі Вотсон ("Нью-Йорк, Нью-Йорк", "Розсікаючи хвилі").

- **Музей і виставки**

1992 року за сто кілометрів від епіцентру катастрофи в Києві був відкритий Національний музей "Чорнобиль" – освітній центр екологічної культури та безпеки життя. У ньому зібрано величезну кількість артефактів і документів про аварію на ЧАЕС, відбуваються регулярні творчі виставки та екологічні тренінги.

- **Містика в кіно**

Цього року в Україні вийде в прокат фільм "Брама" – екранізація п'єси українського драматурга Павла Ар'є "На початку і кінці часів", який розповість містичну історію про життя родини в Чорнобильській зоні. Головну роль Баби Прісі зіграє Ірма Вітовська. Фільм частково фінансує держава, виділивши на зйомки 8,6 млн грн.